

PROCESNÍ STRANY

PETR LAVICKÝ

PŘEDNÁŠKA

ZÁKLADNÍ OTÁZKY

- KDO JE STRANOU KONKRÉTNÍHO SPORU?
- MÁ STRANA PROCESNÍ SUBJEKTIVITU A PROCESNÍ ZPŮSOBILOST?
- JE STRANA VĚCNĚ ČI PROCESNĚ LEGITIMOVÁNA?

KDO JE STRANOU SPORU?

ČÁST I.

SYSTÉM DVOU STRAN

- **SYSTÉM DVOU STRAN**

- V KAŽDÉM SPORU JSOU VŽDY 2 STRANY (STRANA ŽALUJÍCÍ X STRANA ŽALOVANÁ); NIKDY VÍCE ANI MÉNĚ
- VŽDY MUSÍ JÍT O DVA ROZDÍLNÉ PROCESNÍ SUBJEKTY
 - NELZE VÉST SPOR S NEEXISTUJÍCÍ STRANOU (JEDNA ZE STRAN V PRŮBĚHU ŘÍZENÍ ZEMŘELA NEBO ZANIKLA, NEBO OD POČÁTKU NEEXISTOVALA)
 - ZÁKAZ SPORU SE SEBOU SAMÝM (NAPŘ. ŽALOVANÝ SE STANE DĚDICEM ŽALOBCE)

- **KONTRADIKTORNÍ POSTAVENÍ STRAN**

- PROTICHŮDNOST ZÁJMŮ ŽALOBCE A ŽALOVANÉHO
- VYUŽÍVÁ SE PŘI OBJASNĚNÍ SKUTKOVÉHO STAVU (PROJEDNACÍ ZÁSADA)

MATERIÁLNÍ POJETÍ STRAN

- JE PŘÍMO SPJATO S ÚČASTENSTVÍM V HMOTNĚPRÁVNÍM VZTAHU (S HMOTNÝM PRÁVEM)
 - STRANAMI JSOU SUBJEKTY SPORNÉHO HMOTNĚPRÁVNÍHO VZTAHU
 - ŽALOBCEM JE TEN, KDO TVRDÍ, ŽE JE NOSITELEM NÁROKU
 - ŽALOVANÝM JE TEN, KDO NÁROK ŽALOBCE POPÍRÁ NEBO BRÁNÍ VÝKONU PRÁVA ŽALOBCE
- PŘEKONÁNO NA PŘELOMU 19. A 20. STOL.

FORMÁLNÍ POJETÍ STRAN

- STRANY JSOU URČENY RYZE FORMÁLNĚ (PROCESNĚ) A NEZÁVISLE NA HMOTNÉM PRÁVU – POMOCÍ NÁVRHU (ŽALOBY)
 - ŽALOBCEM JE TEN, JEHOŽ VLASTNÍM JMÉNEM BYLA ŽALOBA PODÁNA
 - ŽALOVANÝM JE TEN, KOHO ŽALOBCE VÝSLOVNĚ OZNAČIL V ŽALOBĚ

OZNAČENÍ STRAN V ŽALOBĚ

- JE NEZBYTNOU NÁLEŽITOSTÍ ŽALOBY (VIZ § 79/1 OSŘ)
- POSUZUJE SE NEJEN PODLE VÝSLOVNÉHO POJMENOVÁNÍ, ALE PODLE CELÉHO TEXTU ŽALOBY
 - NAPŘ. JE-LI OZNAČEN MAGISTRÁT MĚSTA (OBECNÍ ÚŘAD), LZE Z OBSAHU ŽALOBY ZPRAVIDLA DOVODIT, ŽE MÁ BÝT ŽALOVÁNO MĚSTO (OBEC)
- TEORIE PROJEVU VŮLE – ŽALOVANÝM JE TEN, KDO JE PODLE CELÉHO OBSAHU ŽALOBY OBJEKTIVNĚ VZATO ZA ŽALOVANÉHO OZNAČEN, NIKOLIV TEN, KOHO ŽALOBCE CHTĚL OZNAČIT
- POSTUP PODLE § 43 OSŘ (NESLOUŽÍ VŠAK K NÁPRAVĚ NEDOSTATKU VĚCNÉ LEGITIMACE)

PROCESNÍ SPOLEČENSTVÍ

- **PODLE TOHO, NA KTERÉ STRANĚ JE NĚKOLIK ÚČASTNÍKŮ**
 - AKTIVNÍ
 - PASIVNÍ
 - OBAPOLNÉ
- **PODLE HMOTNĚPRÁVNÍ POVAHY NÁROKU UPLATNĚNÉHO ŽALOBOU**
 - SAMOSTATNÉ
 - MATERIÁLNÍ
 - FORMÁLNÍ
 - NEROZLUČNÉ

SAMOSTATNÉ SPOLEČENSTVÍ

- PRÁVA (POVINNOSTI) KAŽDÉHO SPOLEČNÍKA SE POSUZUJÍ NEZÁVISLE NA PRÁVECH (POVINNOSTECH) OSTATNÍCH SPOLEČNÍKŮ
- ROZHODNUTÍ MŮŽE OHLEDNĚ KAŽDÉHO SPOLEČNÍKA VYZNÍT **ODLIŠNĚ**
- VŮČI KAŽDÉMU BY MOHLA BÝT VĚC VYŘÍZENA VLASTNÍM A POPŘ. OBSAHOVĚ ODLIŠNÝM ROZSUDKEM
- ÚČELEM SPOLEČNÉHO PROJEDNÁNÍ VĚCI JE **PROCESNÍ EKONOMIE**

SAMOSTATNÉ MATERIÁLNÍ SPOLEČENSTVÍ

- SPOLEČNÍCI TVOŘÍ PRÁVNÍ SPOLEČENSTVÍ VZHLEDEM K PŘEDMĚTU SPORU
 - SPOLUVLASTNÍCI DOMU DOMÁHAJÍCÍ SE ZAPLACENÍ NÁJEMNÉHO
- SPOLEČNÍCI JSOU OPRÁVNĚNI NEBO ZAVÁZÁNI NA STEJNÉM SKUTKOVÉM ZÁKLADU (FAKTICKÉ SPOLEČENSTVÍ)
 - SESUN SNĚHU ZE STŘECHY ZRANIL NĚKOLIK CHODCŮ DOMÁHAJÍCÍCH SE NÁHRADY ÚJMY NA ZDRAVÍ
- SPOLEČNÍCI JSOU OPRÁVNĚNI NEBO ZAVÁZÁNI SOLIDÁRNĚ
 - SPOR O NÁHRADU ŠKODY ZPŮSOBENÉ NĚKOLIKA ŽALOVANÝMI ŠKŮDCI

SAMOSTATNÉ FORMÁLNÍ SPOLEČENSTVÍ

- PŘEDPOKLADY
 - PŘEDMĚTEM ŘÍZENÍ JSOU STEJNORODÉ NÁROKY
 - V PODSTATĚ STEJNORODÝ SKUTKOVÝ A PRÁVNÍ DŮVOD
 - PRO KAŽDÉHO SPOLEČNÍKA JE ODŮVODNĚNA STEJNÁ PŘÍSLUŠNOST
- PŘÍKLADY
 - NĚKOLIK ZAMĚSTNANCŮ SE DOMÁHÁ DLUŽNÉ MZDY PO STEJNÉM ZAMĚSTNAVATELI
 - PRONAJÍMATEL ŽALUJE NĚKOLIK NÁJEMCŮ RŮZNÝCH BYTŮ V TÉMŽE DOMĚ O ZAPLACENÍ DLUŽNÉHO NÁJEMNÉHO

PROJEVY ROZLIŠOVÁNÍ MATERIÁLNÍHO A FORMÁLNÍHO SPOLEČENSTVÍ

- **OHLEDNĚ NÁROKU JINÉHO SPOLEČNÍKA**
 - V MATERIÁLNÍM SPOLEČENSTVÍ: MŮŽE BÝT SPOLEČNÍK VYSLÝCHÁN JAKO STRANA
 - VE FORMÁLNÍM SPOLEČENSTVÍ: MŮŽE BÝT SPOLEČNÍK VYSLÝCHÁN JAKO SVĚDEK
- **ZÁVISÍ-LI VĚCNÁ PŘÍSLUŠNOST NA HODNOTĚ PŘEDMĚTU SPORU**
 - V MATERIÁLNÍM SPOLEČENSTVÍ SE HODNOTA NÁROKŮ SČÍTÁ (KROM SOLIDARITY)
 - VE FORMÁLNÍM SPOLEČENSTVÍ SE NESČÍTÁ
- **MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST**
 - PRO MATERIÁLNÍ SPOLEČNÍKY JE ZALOŽENA SPOLEČNÁ MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST
 - PRO FORMÁLNÍ SPOLEČNÍKY MUSÍ BÝT ODŮVODNĚNA STEJNÁ MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST U KAŽDÉHO Z NICH

NEROZLUČNÉ SPOLEČENSTVÍ

- JEDNOTNÉ ÚČINKY ROZSUDKU
 - ROZSUDEK MUSÍ VYZNÍT STEJNĚ OHLEDNĚ VŠECH SPOLEČNÍKŮ
 - ROZDÍLNÝ VÝSLEDEK ŘÍZENÍ JE PRÁVNĚ LOGICKY VYLOUČEN
 - ➔ SPOLEČNÍCI TVOŘÍ JEDNOTNOU SPORNOU STRANU
- NEZBYTNOST JEDNOTNÝCH ÚČINKŮ ROZSUDKU MŮŽE BÝT DÁNA
 - JEDNOTNOU POVAHOU UPLATNĚNÉHO NÁROKU
 - ROZŠÍŘENÍM ÚČINKŮ ROZSUDKU NA DALŠÍ OSOBY

JEDNOTNÁ POVAHA NÁROKU

- TZV. NUCENÉ SPOLEČENSTVÍ – HMOTNÉ PRÁVO VYŽADUJE, ABY NÁROK UPLATNILY VŠECHNY OSOBY TVOŘÍCÍ PRÁVNÍ SPOLEČENSTVÍ, POPŘ. ABY NÁROK BYL UPLATNĚN PROTI VŠEM TAKOVÝM OSOBÁM (OTÁZKA VĚCNÉ LEGITIMACE)
- PŘÍKLADY
 - SPOR O PLNĚNÍ, KTERÉ MOHOU POSKYTNOUT JENOM VŠICHNI ŽALOVANÍ SPOLEČNĚ (ZÁVAZEK SMYČCOVÉHO KVARTETA K HUDEBNÍ PRODUKCI; ZDRŽENÍ SE NEBO STRPĚNÍ URČITÉHO JEDNÁNÍ VÍCE ŽALOVANÝMI)
 - URČENÍ VĚCNÉHO BŘEMENE VE PROSPĚCH PANUJÍCÍ NEMOVITOSTI, KTERÁ JE PŘEDMĚTEM SPOLUVLASTNICTVÍ (R 118/2012)
 - URČENÍ, ŽE VĚC JE SOUČÁSTÍ SJM (22 CDO 2614/2008)
 - URČENÍ DĚDICKÉHO PRÁVA (R 49/1982, 30 CDO 2537/2003)
 - MANŽELÉ JAKO SPOLEČNÍ NÁJEMCI VE SPORU O NEPLATNOST VÝPOVĚDI ZE SPOLEČNÉHO NÁJMU
 - ZRUŠENÍ A VYPOŘÁDÁNÍ PODÍLOVÉHO SPOLUVLASTNICTVÍ

ROZŠÍŘENÉ ÚČINKY ROZSUDKU

- DALŠÍ OSOBY SE ŘÍZENÍ ÚČASTNIT NEMUSÍ; POKUD SE JEJ ALE ÚČASTNÍ, MUSÍ PRO NĚ VYZNÍT ROZSUDEK STEJNĚ
- **ZÁKONEM ROZŠÍŘENÉ ÚČINKY PRÁVNÍ MOCI**
 - ROZSUDEK V ODPOROVÉM SPORU O ŽALOBĚ JEDNOHO VĚŘITELE POPÍRAJÍCÍ PRAVOST POHLEDÁVKY JE ZÁVAZNÝ I PRO DALŠÍ K ROZVRHU PŘIHLÁŠENÉ VĚŘITELE (§ 267A/2 OSŘ); POKUD BY ŽALOVALI TAKÉ JINÍ VĚŘITELÉ, MUSEL BY SE ROZSUDEK VZTAHOVAT STEJNĚ I NA NĚ
- **KONSTITUTIVNÍ POVAHA ROZSUDKU**
 - ŽALOBA DOTČENÝCH SPOLUVLASTNÍKŮ O NAŘÍZENÍ PRODEJE JEDNOTKY PODLE § 1184 OZ

PROCESNÍ ROZDÍLY SAMOSTATNÉHO A NEROZLUČNÉHO SPOLEČENSTVÍ

- **SAMOSTATNÉ SPOLEČENSTVÍ**
 - SAMOSTATNOST JEDNÁNÍ (OPOMENUTÍ) KAŽDÉHO SPOLEČNÍKA
 - PŘÍZNIVÉ NEBO NEPŘÍZNIVÉ NÁSLEDKY JEDNÁNÍ NEBO OPOMENUTÍ SE TÝKAJÍ KAŽDÉHO SPOLEČNÍKA ZVLÁŠŤ
- **NEROZLUČNÉ SPOLEČENSTVÍ**
 - PROCESNÍ ÚKONY 1 SPOLEČNÍKA PLATÍ I PRO OSTATNÍ (PRINCIP REPREZENTACE)
 - NUTNOST SOUHLASU OSTATNÍCH SPOLEČNÍKŮ U NĚKTERÝCH DISPOZITIVNÍCH ÚKONŮ (§ 91 Odst. 2)

ZPŮSOBILOST STRAN

ČÁST II.

PROCESNÍ SUBJEKTIVITA (§ 19 OSŘ)

- ZPŮSOBILOST ŽALOVAT, BÝT ŽALOVANÝM NEBO VEDLEJŠÍM INTERVENIENTEM
- ZÁSADNĚ JE ODVOZENA OD PRÁVNÍ OSOBNOSTI, TJ. MAJÍ JI
 - FYZICKÉ OSOBY
 - OD NAROZENÍ DO SMRTI ČI PROHLÁŠENÍ ZA MRTVÉHO
 - VÝJIMKY § 376/2 NEBO § 421/2 ZŘS
 - PODMÍNĚNOU PROCESNÍ SUBJEKTIVITU MÁ TÉŽ *NASCITURUS*
 - PRÁVNICKÉ OSOBY
 - SOUKROMÉHO PRÁVA
 - VEŘEJNÉHO PRÁVA, VČETNĚ STÁTU, SAMOSPRÁVNÝCH KORPORACÍ APOD.

PROCESNÍ SUBJEKTIVITA – POKRAČOVÁNÍ

- DÁLE MÁ PROCESNÍ SUBJEKTIVITU TEN, KOMU JI ZÁKON PŘIZNÁVÁ (TŘEBAŽE NENÍ SUBJEKTEM PRÁVA)
 - VÝSLOVNĚ
 - NAPŘ. SPRÁVCE DANĚ (FINANČNÍ ÚŘADY A ŘEDITELSTVÍ)
 - R 43/2005 DOVOZUJE PROCESNÍ SUBJEKTIVITU VYMAZANÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI V ŘÍZENÍ O ZRUŠENÍ ZÁPISU O VÝMAZU DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU Z ODKAZU NA § 94/1 OSŘ
 - IMPLICITNĚ – ZÁKON ZACHÁZÍ S NĚČÍM JAKO S ÚČASTNÍKEM (R 1/2011); SPORNÉ
 - OSSZ (R 3/2001)
 - VYMÁHAJÍCÍ SPRÁVNÍ ORGÁN (R 56/2000)

PROCESNÍ SUBJEKTIVITA JAKO PROCESNÍ PODMÍNKA

- NEDOSTATEK ZPŮSOBILOSTI BÝT ÚČASTNÍKEM V OKAMŽIKU ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ JE ZÁSADNĚ NEODSTRANITELNÝM NEDOSTATKEM PROCESNÍ PODMÍNKY → ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ
 - VÝJIMKA – KONVALIDACE NEDOSTATKU V PRŮBĚHU ŘÍZENÍ, NAPŘ. OBCHODNÍ SPOLEČNOST BUDE ZAPSÁNA DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU
- DOJDE-LI K JEJÍ ZTRÁTĚ V PRŮBĚHU ŘÍZENÍ, JE V URČITÝCH PŘÍPADECH MOŽNÉ PROCESNÍ NÁSTUPNICTVÍ (§ 107)

PROCESNÍ NÁSTUPNICTVÍ PODLE § 107

- ZTRÁTA PROCESNÍ SUBJEKTIVITY V DOBĚ OD ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ DO JEHO PRAVOMOCNÉHO SKONČENÍ
 - SMRT FO (PROHLÁŠENÍ ZA MRTVÉHO)
 - ZÁNİK PO
- PRÁVO NEBO POVINNOST PŘEŠLO NA DĚDICE NEBO JINÉ PRÁVNÍ NÁSTUPCE → SOUD ROZHODNE O PROCESNÍM NÁSTUPNICTVÍ TĚCHTO OSOB
- POVAHA VĚCI NEUMOŽŇUJE V ŘÍZENÍ POKRAČOVAT (NAPŘ. ŠLO O PRÁVO OSOBNÍ POVAHY) → ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ

PROCESNÍ SUBJEKTIVITA A PROCESNÍ ÚKONY

- PROCESNÍ SUBJEKTIVITA JE PODMÍNKOU ÚČINNOSTI PROCESNÍHO JEDNÁNÍ
- NEZPŮSOBILÁ STRANA NEMŮŽE ČINIT V ŘÍZENÍ ŽÁDNÉ ÚKONY
- VÝJIMKA
 - VE SPORU O PROCESNÍ SUBJEKTIVITU BUDE ENTITA, JEJÍŽ PROCESNÍ SUBJEKTIVITA JE SPORNÁ, POVAŽOVÁNA TAK DLOUHO ZA ZPŮSOBILOU, DOKUD JÍ TATO VLASTNOST NEBUDE PRAVOMOCNĚ UPŘENA
 - MŮŽE PROTO PODAT KUPŘ. ODVOLÁNÍ PROTI USNESENÍ O ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ PRO NEDOSTATEK PROCESNÍ ZPŮSOBILOSTI

PROCESNÍ ZPŮSOBILOST – OBECNĚ

- ZPŮSOBILOST SAMOSTATNĚ NEBO PROSTŘEDNICTVÍM ZVOLENÉHO ZÁSTUPCE ÚČINNĚ VYKONÁVAT VŠECHNY PROCESNÍ ÚKONY
- ZÁKLADNÍ PRAVIDLO: STRANA MÁ PROCESNÍ ZPŮSOBILOST V ROZSAHU, V JAKÉM MÁ SVÉPRÁVNOST (§ 20/1 OSŘ)
- VÝJIMEČNĚ
 - MÁ PROCESNÍ ZPŮSOBILOST I TEN, KDO NENÍ HMOTNĚPRÁVNĚ ZPŮSOBILÝ (NAPŘ. § 35/3, § 368/2, § 403/3 A DALŠÍ ZŘS)
 - TEN, KDO JE HMOTNĚPRÁVNĚ ZPŮSOBILÝ, NEMÁ PROCESNÍ ZPŮSOBILOST (§ 23)

PROCESNÍ ZPŮSOBILOST FYZICKÝCH OSOB

- **PLNOU PROCESNÍ ZPŮSOBILOST (NEOMEZENOU JENOM NA NĚKTERÉ VĚCI) MAJÍ PLNĚ SVÉPŘÁVNÉ FO**
 - ZLETILÍ (OSOBY STARŠÍ 18 LET)
 - NEZLETILÍ, KTERÝM SVÉPŘÁVNOST PŘIZNAL SOUD (§ 37 OZ) NEBO KTEŘÍ JI NABYLI UZAVŘENÍM MANŽELSTVÍ (§ 672/2 OZ)
- **OMEZENOU PROCESNÍ ZPŮSOBILOST MAJÍ**
 - NEZLETILÍ, KTEŘÍ NENABYLI PLNÉ SVÉPŘÁVNOSTI – JSOU PROCESNĚ ZPŮSOBILÍ VE VĚCECH, V NICHŽ MOHOU PODLE HMOTNÉHO PRÁVA JEDNAT SAMOSTATNĚ
 - POSOUDÍ SE NEJEN PODLE § 31, ALE TÉŽ § 32 A NÁSL.
 - OSOBY S OMEZENOU SVÉPŘÁVNOSTÍ – NEMOHOU JEDNAT VE VĚCECH, NA NĚŽ SE VZTAHUJE OMEZENÍ SVÉPŘÁVNOSTI A V NICHŽ MUSEJÍ BÝT ZASTOUPENI OPATROVNÍKEM

OTÁZKY A POCHYBNOSTI

- JE KRITÉRIUM POSUZOVÁNÍ PROCESNÍ ZPŮSOBILOSTI ZVOLENO SPRÁVNĚ?
 - ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM JE SLOŽITĚJŠÍ, A PROTO VYŽADUJE VĚTŠÍ ROZUMOVOU VYSPĚLOST NEŽ HMOTNĚPRÁVNÍ JEDNÁNÍ
 - PROCESNÍ ÚPRAVA – A TEDY I POSTUP STRANY V ŘÍZENÍ – JE OBECNÁ A NELIŠÍ SE PODLE TOHO, CO JE PŘEDMĚTEM SPORU; PROČ SE MÁ DIFERENCOVANĚ POSUZOVAT PROCESNÍ ZPŮSOBILOST?
 - HMOTNĚPRÁVNÍ JEDNÁNÍ A PROCESNÍ ÚKONY V ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM PŘEDSTAVUJÍ DVĚ SAMOSTATNÉ OBLASTI; CIVILNÍ SPORNÉ ŘÍZENÍ NENÍ POKRAČOVÁNÍM HMOTNĚPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ
 - INDIVIDUÁLNÍ SUBJEKTIVIZOVANÝ PŘÍSTUP HMOTNÉHO PRÁVA JE PRO PROCESNÍ PRÁVO NEVHODNÝ

PROCESNÍ ZPŮSOBILOST PRÁVNICKÝCH OSOB

- SVÉPRÁVNOST SE VZTAHUJE JENOM K ČLOVĚKU, NIKOLIV K PRÁVNICKÝM OSOBÁM
- SPOR: MAJÍ PRÁVNICKÉ OSOBY PROCESNÍ ZPŮSOBILOST, ČI NIKOLIV?
 - DŮSLEDNĚ VZATO PODLE § 20/1 OSŘ PROCESNĚ ZPŮSOBILÉ NEJSOU
 - OBDOBNÝ ZÁVĚR PŘEVAŽUJE V RAKOUSKÉ A NĚMECKÉ LITERATUŘE
- JEDNÁNÍ OSOB UVEDENÝCH V § 21 OSŘ JE ZVLÁŠTNÍM PŘÍPADEM ZASTOUPENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

ZKOUMÁNÍ PROCESNÍ ZPŮSOBILOSTI

- PROCESNÍ PODMÍNKA
- NEDOSTATEK LZE ODSTRANIT: SOUD JE POVINEN ZAJISTIT, ABY NEZPŮSOBILÝ ÚČASTNÍK BYL ZASTOUPEN
 - ZÁKONNÝM ZÁSTUPCEM NEBO
 - OPATROVNÍKEM
- PODMÍNKA ÚČINNOSTI PROCESNÍHO JEDNÁNÍ
- KONVALIDACE NEDOSTATKU PROCESNÍ ZPŮSOBILOSTI (?)
 - ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE ÚKONY STRANY VÝSLOVNĚ NEBO KONKLUDENTNĚ SCHVÁLÍ
 - VÝSLOVNĚ NEBO KONKLUDENTNĚ JE SCHVÁLÍ STRANA, KTERÁ JIŽ NABYLA PROCESNÍ ZPŮSOBILOSTI

POSTULAČNÍ ZPŮSOBILOST

- ZPŮSOBILOST OSOBNĚ ÚČINNĚ VYKONÁVAT PROCESNÍ ÚKONY
- 2 FORMY
 - **POSTULAČNÍ ZPŮSOBILOST V ADVOKÁTSKÝCH SPORECH**
 - STRANA MŮŽE JEDNAT JENOM PROSTŘEDNICTVÍM ADVOKÁTA
 - PLATÍ NEJEN PRO PÍSEMNÉ PROCESNÍ ÚKONY, ALE I PRO ÚČAST NA ROKU (NÁSLEDKY ZMEŠKÁNÍ)
 - U NÁS (ZATÍM) POUZE DOVOLÁNÍ
 - **POSTULAČNÍ ZPŮSOBILOST MIMO ADVOKÁTSKÉ SPORY**
 - ZPŮSOBILOST SROZUMITELNĚ SE VYJADŘOVAT

VĚCNÁ A PROCESNÍ LEGITIMACE

ČÁST III.

VĚCNÁ LEGITIMA CE

Aktivní věcná legitimace

- žalobce je nositelem subjektivního hmotného práva, které u soudu uplatnil

Pasivní věcná legitimace

- žalovaný je nositelem subjektivní povinnosti, které se po něm žalobce domáhá nebo která má být určena
-
-

PROCESNÍ LEGITIMACE

- **OPRÁVNĚNÍ TŘETÍ OSOBY SOUDIT SE VLASTNÍM JMÉNEM OHLEDNĚ CIZÍHO PRÁVA ČI POVINNOSTI**
 - **ZÁKONNÁ PROCESNÍ LEGITIMACE**
 - NAPŘ. ŽALOBA PODANÁ INSOLVENČNÍM SPRÁVCEM MÍSTO ÚPADCE
 - PODDLUŽNICKÁ ŽALOBA (§ 315)
 - **TZV. DOBROVOLNÁ PROCESNÍ LEGITIMACE**
 - ÚDAJNÝ NOSITEL SPORNÉHO PRÁVA ZMOCNÍ TŘETÍHO, ABY VLASTNÍM JMÉNEM JAKO ŽALOBCE VEDL SPOR
 - SROV. VYMÁHÁNÍ POSTOUPENÉHO NÁROKU POSTUPITELEM (§ 1886 OZ)

NEDOSTATEK VĚCNÉ LEGITIMACE

- VĚCNÁ LEGITIMACE **NENÍ** PROCESNÍ PODMÍNKOU ANI PŘEDPOKLADEM ÚČASTENSTVÍ → JEJÍ NEDOSTATEK NEVEDE K ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ
- VĚCNÁ LEGITIMACE JE PŘEDPOKLADEM DŮVODNOSTI (ÚSPĚŠNOSTI) ŽALOBY
 - NENÍ-LI DÁNA VĚCNÁ LEGITIMACE, SOUD ŽALOBU ZAMÍTNE (JDE O MERITORNÍ, NIKOLIV PROCESNÍ ROZHODNUTÍ)
 - JE-LI ŽALOBCE I ŽALOVANÝ VĚCNĚ LEGITIMOVÁN, SOUD ŽALOBĚ VYHOVÍ

ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKU VĚCNÉ LEGITIMACE

- NA NEDOSTATEK VĚCNÉ LEGITIMACE SE NEVZTAHUJE POUČOVACÍ POVINNOST SOUDU (§ 5)
- K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKU VĚCNÉ LEGITIMACE, KTERÝ BYL DÁN OD ZAČÁTKU ŘÍZENÍ, SLOUŽÍ DLE OSŘ
 - PŘISTOUPENÍ DALŠÍHO ÚČASTNÍKA (§ 92 ODS. 1)
 - ZÁMĚNA ÚČASTNÍKŮ (§ 92 ODS. 2)

PŘISTOUPENÍ DALŠÍHO ÚČASTNÍKA

- ŽALOBCE NEBO ŽALOVANÝ SÁM O SOBĚ NENÍ VĚCNĚ LEGITIMOVÁN; VĚCNÁ LEGITIMACE MU SVĚDČÍ JENOM TEHDY, BUDE–LI VEDLE NĚJ VYSTUPOVAT NĚKDO DALŠÍ
 - NAPŘ. NEJSOU–LI NA URČENÍ NEPLATNOSTI SMLOUVY ŽALOVÁNI VŠICHNI JEJÍ ÚČASTNÍCI
- **PŘEDPOKLADY:**
 - NÁVRH ŽALOBCE
 - SOUHLAS TŘETÍ OSOBY, MÁ–LI BÝT ŽALOBCEM
 - PŘIVOLENÍ SOUDU

ZÁMĚNA ÚČASTNÍKŮ

- NOSITELEM SUBJEKTIVNÍHO PRÁVA NENÍ ŽALOBCE, PŘÍP. NOSITELEM SUBJEKTIVNÍ POVINNOSTI ŽALOVANÝ, ALE NĚKDO TŘETÍ → ŽALOBCE ČI ŽALOVANÝ Z ŘÍZENÍ VYSTOUPÍ A NA JEJICH MÍSTO VSTOUPÍ TŘETÍ OSOBA
- **PŘEDPOKLADY:**
 - NÁVRH ŽALOBCE
 - SOUHLAS ŽALOVANÉHO
 - SOUHLAS TŘETÍ OSOBY, MÁ-LI BÝT ŽALOBCEM
 - PŘIVOLENÍ SOUDU

ZCIZENÍ SPORNÉ VĚCI PO ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ

- **LZE PO ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ ZCIZIT SPORNOU VĚC (POHLEDÁVKU)?**
 - NAPŘ. POSTOUPIT POHLEDÁVKU NEBO PŘEVZÍT DLUH
 - PRODAT NEMOVITOST BĚHEM URČOVACÍHO SPORU
- **JE-LI TO MOŽNÉ, JAK MÁ NA ZCIZENÍ SPORNÉ VĚCI PROCESNÍ PRÁVO REAGOVAT?**

HMOTNĚPRÁVNÍ ZÁKAZ ZCIZENÍ SPORNÉ VĚCI

- ŘÍMSKÉ PRÁVO A OBECNÉ PRÁVO OBSAHOVALO HMOTNĚPRÁVNÍ ZÁKAZ ZCIZENÍ SPORNÉ VĚCI
- RAKOUSKÝ A NĚMECKÝ ZPO Z KONCE 19. STOL. TENTO PŘÍSTUP OPOUŠTĚJÍ – DODNES TRVAJÍCÍ STAV

REAKCE PROCESNÍHO PRÁVA NA ZCIZENÍ SPORNÉ VĚCI

1

„Přímé“ procesní
nástupnictví

2

Procesní předpisy
zohledňující změny v
subjektech
hmotněprávního vztahu

3

Procesní předpisy
přehlížející hmotněprávní
singulární sukcesi

„PŘÍMÉ“ PROCESNÍ NÁSTUPNICTVÍ

- ČR 90. LÉTA
- ZMĚNA V SUBJEKTECH HMOTNĚPRÁVNÍHO VZTAHU MÁ **AUTOMATICKY** ZA NÁSLEDEK ZMĚNU V SUBJEKTECH PROCESNĚPRÁVNÍHO VZTAHU
- KE ZMĚNĚ DOCHÁZÍ BEZ ROZHODNUTÍ SOUDU
- STAČÍ, ŽE ZMĚNU U SOUDU UPLATNÍ ŽALOBCE, ŽALOVANÝ NEBO NABYVATEL (POUČOVACÍ POVINNOST SOUDU)

TEORETICKÉ PROBLÉMY KONCEPCE „PŘÍMÉHO“ PROCESNÍHO NÁSTUPNICTVÍ

- ROZPOR S
 - DISPOZIČNÍ ZÁSADOU
 - FORMÁLNÍM POJETÍM ÚČASTENSTVÍ
 - PRÁVEM STRAN NA PROJEDNÁNÍ VĚCI
 - PRINCIPEM ROVNOSTI
 - POJMEM SINGULÁRNÍ SUKCESE

• PRAKTICKÉ PROBLÉMY KONCEPCE „PŘÍMÉHO“ • PROCESNÍHO NÁSTUPNICTVÍ

- POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY ŽALOBCEM
 - JE-LI ÚČELEM CESE TO, ABY SE ŽALOBCE VYHNUL POVINNOSTI HRADIT ŽALOVANÉMU NÁKLADY ŘÍZENÍ, JE ŽALOVANÝ ZCELA BEZ OBRANY (JEHO NESOUHLAS S PROCESNÍM NÁSTUPNICTVÍM JE IRELEVANTNÍ)
- ZCIZENÍ VĚCI ŽALOVANÝM
 - ŽALOVANÝ JE POŘÁD O KROK NAPŘED PŘED ŽALOBCEM (OPAKOVANÁ ZCIZENÍ)
- SHRNUTÍ: NENÍ POSKYTNUTA OCHRANA PROTISTRANĚ ZCIZITELE

CŘS ZOHLEDŇUJÍCÍ ZMĚNU V SUBJEKTECH HMOTNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Současný § 107a OSŘ

§ 80 slovenského CSP (shodný s § 107a OSŘ)

Čl. 83 švýcarského ZPO

§ 107A OSŘ

- **PŘEDPOKLADY PROCESNÍHO NÁSTUPNICTVÍ**
 - NÁVRH ŽALOBCE
 - PO ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ NASTALA PRÁVNÍ SKUTEČNOST, S NÍŽ JE SPOJEN PŘEVOD NEBO PŘECHOD PRÁVA NEBO POVINNOSTI, O NĚŽ V ŘÍZENÍ JDE
 - SOUHLAS NABYVATELE, MÁ-LI BÝT NOVÝM ŽALOBCEM
 - ROZHODNUTÍ SOUDU

ZÁKLADNÍ PROBLÉMY § 107A OSŘ

- POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY ZA ÚČELEM VYHNUTÍ SE POVINNOSTI HRADIT NÁKLADY
 - SOUHLAS ŽALOVANÉHO SE NEVYŽADUJE
 - (NEDOSTATEČNÁ) OCHRANA ŽALOVANÉHO PŘES ZÁKAZ ZNEUŽITÍ PRÁVA
- ZCIZENÍ VĚCI ŽALOVANÝM
 - ŽALOVANÝ JE POŘÁD O KROK NAPŘED PŘED ŽALOBCEM (OPAKOVANÁ ZCIZENÍ)
- SHRNUTÍ: OBDOBNĚ JAKO U „PŘÍMÉHO“ PROCESNÍHO NÁSTUPNICTVÍ NENÍ POSKYTNUTA OCHRANA PROTISTRANĚ ZCIZITELE

ŠVÝCARSKÁ KONCEPCE

- PŘEDPOKLADY:
 - SPORNÝ PŘEDMĚT BYL BĚHEM ŘÍZENÍ ZCIZEN
 - PROHLÁŠENÍ NABYVATELE, ŽE VSTUPUJE DO ŘÍZENÍ
 - NABYVATEL MÁ JEDNAT „VE SROZUMĚNÍ“ SE ZCIZITELEM
 - SOUHLAS PROTISTRANY SE NEVYŽADUJE
 - V ODŮVODNĚNÝCH PŘÍPADECH MŮŽE PROTISTRANA POŽÁDAT, ABY NABYVATEL SLOŽIL JISTOTU NA VÝKON ROZHODNUTÍ

KLADY A ZÁPORY ŠVÝCARSKÉ KONCEPCE

- POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY ZA ÚČELEM VYHNUTÍ SE NÁHRADY NÁKLADŮ ŘÍZENÍ
 - STRANA, KTERÁ VSTOUPILA DO ŘÍZENÍ, ODPOVÍDÁ ZA VEŠKERÉ NÁKLADY ŘÍZENÍ
 - ZA NÁKLADY, KTERÉ VZNIKLY AŽ DO ZÁMĚNY STRAN, S NÍ ODPOVÍDÁ SOLIDÁRNĚ STRANA, KTERÁ Z ŘÍZENÍ VYSTOUPILA
- ZCIZENÍ VĚCI ŽALOVANÝM V REIVINDIKAČNÍM SPORU
 - ZDA DOJDE K PROCESNÍMU NÁSTUPNICTVÍ, ZÁVISÍ JENOM NA NABYVATELI
 - ŽALOBCE MŮŽE VZÍT ŽALOBU ZPĚT NEBO JI ZMĚNIT NA ŽALOBU O PENĚŽITOU NÁHRADU
 - JDE-LI ŽALOBCE O VYDÁNÍ VĚCI, JE BEZ OCHRANY

CŘS PŘEHLÍŽEJÍCÍ ZMĚNU V SUBJEKTECH HMOTNĚPRÁVNÍHO VZTAHU

§ 265 německého ZPO

§ 234 rakouského ZPO (platil i u nás až do roku 1950)

§ 242 lichtenštejnského ZPO

V základních rysech se tato ustanovení neliší

DŮSLEDKY ZCIZENÍ VĚCI PODLE RAK.-NĚM. KONCEPCE

- ZAHÁJENÍ SPORU NEVYLUČUJE PRÁVO JEDNÉ NEBO DRUHÉ STRANY, ABY ZCIZILA VĚC, KTERÁ SE STALA PŘEDMĚTEM SPORU, NEBO POSTOUPILA UPLATNĚNÝ NÁROK
- TAKOVÉ ZCIZENÍ VĚCI NEBO POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY NEMÁ NA ŘÍZENÍ VLIV
- NABYVATEL NENÍ OPRÁVNĚN BEZ SOUHLASU ODPŮRCE ZCIZITELE VSTOUPIT JAKO STRANA DO SPORU – TJ. SINGULÁRNÍ HMOTNĚPRÁVNÍ SUKCESE ZÁSADNĚ NENÍ DŮVODEM PROCESNÍHO NÁSTUPNICTVÍ (!)
- ZCIZITELOVA CHYBĚJÍCÍ VĚCNÁ LEGITIMACE JE NAHRAZENA LEGITIMACÍ PROCESNÍ
- PRÁVNÍ MOC ROZSUDKU DOPADÁ NEJEN NA ZCIZITELE, ALE I NA PRÁVNÍHO NÁSTUPCE

KLADY A ZÁPORY RAK.-NĚM. KONCEPCE

- POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY
 - ŽALOVANÝ JE CHRÁNĚN PŘED ÚČELOVOU SNAHOU VYHNOUT SE POVINNOSTI HRADIT NÁKLADY ŘÍZENÍ
 - NEVÝHODOU (PRO POSTUPNÍKA) MŮŽE BÝT NIŽŠÍ MOTIVACE POSTUPITELE K ŘÁDNÉMU VEDENÍ SPORU; NUTNO UPRAVIT V POSTUPNÍ SMLOUVĚ
- ZCIZENÍ VĚCI ŽALOVANÝM V REIVINDIKAČNÍM SPORU
 - POVINNOST VYDAT VĚC BUDE ULOŽENA ZCIZITELI
 - PRÁVNÍ MOC ROZSUDKU SE VZTAHUJE I NA NABYVATELE, A PROTO EXEKUCI VYDÁNÍM VĚCI LZE VÉST I PROTI NĚMU

ZÁVĚRY

- SNAHA CO NEJVĚRNĚJI ZOBRAZIT ZMĚNY V SUBJEKTECH HMOTNĚPRÁVNÍHO VZTAHU VE VZTAHU CIVILNĚPROCESNÍM NEDOSTATEČNĚ CHRÁNÍ ZÁJMY ODPŮRCE ZCIZITELE
- TOMUTO NEDOSTATKU DOBŘE ČELÍ KONCEPCE, PODLE KTERÉ SE SPOR DOKONČÍ SE STRANAMI, KTERÉ MEZI SEBOU SPOR ZAHÁJILY